

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Exempla, In Septem Capitalivm Vitiorm Detestationem,
Per Qvadragesimam, An. 1646. narrata**

Stengel, Georg

Ingolstadij, 1649

§. 5. Timor restitutionis faciendæ impedimentum confeßionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49161](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49161)

alimonia seruitutem recognoscant, pro sumtu licitatione subeant, agitetur hasta de pretijs singulorum, non immeritò hasta agitur, ubi caput queritur: non immeritò ad auctiorem peruenitur, ubi fors poscitur. Hæc est fœneratoris humanitas, hæc debitoris stultitia, ut filijs, quibus non reliquit pecuniam, libertatem auferat, pro testamento chirographum dimittat, pro emolumento hereditatis, syngrapham obligationis. Denique tam nefarium icelus est usura, ut Cato Censorius, rogatus, quid esset fœnerari? responderit: *Quid hominem occidere?* & S. Augustinus scripserit, *trucidari pauperem fœnore*: immò Christus fœneratores comparauit latronibus, quando, euersis, in templo, numulariorum, (quos usurarios fuisse obseruat S. Hieronymus) mensis, dixit: *Domus mea domus orationis vocabitur: vos autem fecistis illam speluncam latronum.* Auaritia enim, teste S. Ambrosio, quasi gradus quosdam cupiditatis habet, & quo plures ascenderit, eò ad altiora festinat, unde sit grauis ruina lapsuro.

Hoc ergo tantum usuræ crimen cum sit, tamen à Pluto excæcati multi non vident, sed se excusant, factum eleuant, exempla, & consuetudinem obtendunt, mordicus retinent, nec adduci possunt ad iniusta lucra restitu-

Cic. lib.
2. de officijs.

S. Aug.
ep. 54.
Matth.

21. 12.
S. Hieronymus in
cit loc.

Matthæi.
S. Ambr.
de Naboth lælita.

TIMOR
RESTITUTIONIS
FACIENDAE, IM-

restituenda, nescio quid falsæ excusationis prætexentes. Nec enim hoc pacto miseris succurrunt, sed ex miseris faciunt miseres; nec utique volentes habent, sed violentè adactos; siquidem nemo est, qui non mallet mutuam accipere pecuniam gratis, quàm usuram solvere creditori. Nec, supra sortem, pecunia debet pecunijs compensari: siquidè pondus, non fœnus est reddendum. Quòd autem multi viri magni in seculo, hac arte ditescant, verum est, sed idcirco magna eos manent tormenta: honestos sic opes quærere, falsum est. Quanquam plurimi prò dolor, nunc sunt, qui sua cupiditate excæcati, quidquid utile est, id honestum arbitrantur; & lucri causa non verentur Iudæi fieri ex Christianis: nec restituunt, quod adhamârunt. *Nam itidem ut Acheronti hîc ratio scribitur.* *Intro receptum, quando acceptum est, non potest ferri foras.* Talis fuit Nobilis ille, optimè notus Parocho suo. Quare ab eo non potuit impetrare, peccati huius absolutionem sacramentalem, quia nec ipse adduci potuit, ut ab usuris desisteret, sed non aliter confitens quàm ad nouercæ tumulum flebat. Quid ergo fecit? quod multi faciunt, qui volunt in peccatis & sordibus suis manere:

PEDIMEN-
TVM CON-
FESSIO-
NIS.

Plaut.
Trin.

confitentur enim alteri à quo non noscun-
 tur, atque si hunc rigidum experiuntur, ite-
 rum iterumque alteri, donec inueniant vel
 imperitum, vel conuiuentem. Non placuit
 huic auaro Parochus auaritiæ castigator. Iuit
 itaq; ad aliquem è Societate nostra Patrem;
 qui itidem, intellecta mutati confessarij caus-
 sa, dixit: Se eum non posse absoluere, non
 solum, nisi ab usura desisteret, sed etiam, nisi
 promitteret, se usurarum omnium factorum
 restitutionem. Re igitur infecta ab eo disces-
 sit, nimis austerum & crudum vocans.
 Adijt alterum, adijt tertium, adijt quartum,
 ab omnibus idem responsum referens dixit:
Omnes Iesuitas esse eiusdem farinae Orbilios. Vl-
 cus adhuc eum vrebat, sed tangi volebat,
 vt aperiretur in sanitatem. Quare ad aliud se
 se templum, atque ad alios aliosque subinde
 Religiosos contulit, à quibus audiuit itidem,
*Neminem esse, qui eum, sine imposita restituti-
 one, possit absoluere, nisi propria salutis periculo se
 velit inuoluere, & peccati particeps fieri alieni
 restituendum, quidquid acceptum, per usuram;
 quacunque res sit, siue in se extet; siue in valore,
 si non extet: quin & damnum illatum, & lu-
 crum cessans; quin & expensas, quas mutuum
 fecisset, in re sua recuperanda; uti & bona pro-*
 pria

pria, deficientibus alijs, & remanente obligatione restituendi: ac sine controuersia, immediatum omne lucrum, quod acceptum esset ultra sortem. Scabiosus, aut vlceribus obsitus, grauiter sentit, si quis cataplasma ei detrahare nititur agglutinatum: ita auarus non sustinet à se auferri pecunias, quas habet viscosis manibus accretas. Et tamen, velut vlcus, vrunt. Ita auarus neque vitium, neque vitij remedium potest pati. Quemadmodum enim, ait os aureum, sine fluctibus mare nunquam conspicitur: sic animos diuitum auarorum absque sollicitudine, tremore, turbatione, curis, periculis, nunquam reperies; sed antè, quàm priora componant, alia inuaserunt. Quamobrem Nobilis iste, cùm & scrupulo, conscientiaëque acerrimis stimulis vellet carere, & tamen lucrì iniusti tenax horreret omnem restitutionis faciendæ mentionem, tam diu circumuagatus est, per Confessariorū omnium subsellia, & templa, donec tandem inueniret aliquem ad gustum suum, vel indoctum, vel libertinum, qui nullo discrimine quemcumque, nulla potestate scelus omne absolueret, atque acersum potius numerumque confitentium, quàm fructum quærere solitaret. Et, Deo iustissimè permittente, inuenit tandem

S. Chrysi
hom. 39^a
in Matth.

vnum, eumque, quod magis mireris Religio-
sum, qui sibi de acquisito tam splendido Con-
fessionis filio tacitè plaudens, omni studio
conatus est, eum ita tractare contentem, vt
apud se retineret; ac ne illum ad alios fuga-
ret, aut amitteret, ceteros Confessarios, qui
eum absque restitutionis promisso absoluerè
noluissent, dixit, *nimis fuisse scrupulosos, & no-
dum in scirpo quasiisse.* Apud hunc igitur tan-
dem Confessarium mansit: hinc summopere ei
placuit, hic ei solus satisfecit; sicut & mul-
tis, qui tum demum acquiescunt, quando
Confessarium inueniunt, secundum cor suum,
non secundum vtilitatem aut necessitatem;
qui vel tacet ad omnia, vt mutus canis latra-
re non valens, vel etiam approbat illorum
errores, album nigrum, nigrum album vo-
cans, neque medicinam illis salutarem præ-
scribit, vt corpus castigent; vt sæpius con-
fessionis remedio vtantur; vt tandem absi-
stant, consuetudinèque inueteratam, ad-
hibita sibi violentia, expugnent: vt alienum
dominis suis reddant. Nam quidam ab his re-
bus, quasi à solo Numine toti pendent. Ven-
ter enim, aut pecunia, aut Venus & Bacchus
est eorum Deus: non quod pecunia mala sit,

5. Chryf. *sed sicut si quis in limpidum fontem steruus ini-*
ciat,

ciat, totum immundum reddit: ita si divitias
 auaritia attigerit omnes foetore suo corrumpit. hom. 72.
 in Ioan.
 Quod & Venus & Bacchus facit.

Fily hominum usquequo graui corde, ut quid **VI.**
 diligitis vanitatem, & queritis mendacium? Sen- **QVAM**
 titis conscientiae intemperiem, videtis vos **MALA SIT**
 agrotare, vultis sanari; & medicum peritum **MALI**
 fugitis? quaeritis imperitum? Quis, vulnere **CONFES-**
 accepto, declinat chirurgum bonum, & illo **SARII**
 utitur, qui vngit tantum, nec sanat ex fun- **ELECTIOE**
 damento? Socratis dictum est, aureus lectus
 non inuat agrotantem. Aureum vos dicitis
 habere confessarium, cur? quia tacet, quia
 vos finit versari in vsuris, furtis, odijs, libi-
 dinibus vestris. Non est aureus iste, sed vo-
 bis videtur fulgere. Fulgor vos decipit; non
 ducit, sed seducit. Ut Cyclops, vel caecus ma-
 num porrigit, & ductum sequitur trahentis;
 sic vos Confessarius indoctus, aut ipse pec-
 catis excacatus non in viam, sed in ruinam
 ducit. Cur caecum eligitis? *caecus, si caeco duca-* **Matth.**
tum praestet, ambo in foveam cadunt. Quare, **15. 14.**
 non sine caussa, dixit Seruator: *Attendite a* **Matth. 7.**
falsis Prophetis. Et, vt S. Leo scripsit: *magni* **S. Leo**
laboris est, magniq; discriminis, inter dubias im- **serm. 51**
peritorum opiniones, & verisimiles falsitates, per **de Nat.**
vnam sanae doctrinae semitam, inoffensis gressibus
 E 5 *ambu-*